

In Memoriam

J. Donald Wilson

1936–2019

Sillanrakentaja Suomen ja
Kanadan välillä

Kuva: Seppo Virtanen.

Kanadan kasvatus- ja koulutusjärjestelmien professori J. Donald Wilson menehtyi vaikeaan sairauteen 83-vuotiaana 22.12.2019 Ontarion Thunder Bayssa. Hän oli syntynyt 6.7.1936 Hamiltonissa Toronton lähellä. Opin tuntemaan hänet vuodesta 1972 lähtien, jolloin tapasin hänet ensi kerran juuri kanadansuomalaisten pääkaupungissa Thunder Bayssa. Läheinen yhteytemme jatkui viimeisiin viikkoihin asti. Näiden vuosikymmenten aikana Donald Wilsonista tuli myös aito Suomen ystävä, vaikka hänellä ei ollut juuria Suomeen.

Itse asiassa Don oli "a Finn-wannabe" kuten hän kutsui itseään muun muassa maaliskuussa 2019 lähettämässään kirjeessä, jossa oli mukana lehtileike Suomen nimeämisestä maailman onnellisimmaksi maaksi, silloin jo toista kertaa peräkkäin. A Finn-wannabe – luonnehdintaa ovat myös hänen kanadalaiset kollegansa käyttäneet muistokirjoituksissaan.

Miten ja miksi Donald Wilsonista tuli vuosikymmenten kuluessa "melkein suomalainen"? Hänhän suoritti kaikki akateemiset tutkintonsa Kanadassa: B.A. 1959 (University of Western Ontario), M.A. 1964 (University of Toronto) ja Ph.D 1971 (University of Western Ontario). Jo 1960-luvun alkuvuosina hänellä oli opintoja Tukholman, Sorbonnen ja Belgradin yliopistoissa. Ennen varsinaista yliopistouraansa Don työskenteli mm. Kanadan Jugoslavian suurlähettiläänä "toisena tai kolmantena sihteerinä" kuten hän itse asian ilmaisi.

Akateeminen ura vei kuitenkin voiton. Wilsonin väitöskirja käsitteli Kanadan koulutusjärjestelmän historiallisia vaiheita. Tästä rakentui hänen merkittävä ja monipuolinen tieteellinen uransa kanadalaisen yhteiskunnan analysoijana. Kansainvälisyys, maahanmuuttajat ja etnisyys tulivat hänelle tutuiksi näiden tutkimusten myötä. Wilson toimi professorina Lakehead Universityssä Thunder Bayssa 1971–1975 sekä University of British Columbiassa Vancouverissa 1975–1999 eläkkeelle siirtymiseensä asti.

Suomi ja suomalaisuus olivat saaneet Donista otteen jo ennen 1960-luvun puoliväliä, jolloin hän toimi lyhyehkön aikaa Lakehead

Collegen lehtorina silloisessa Port Arthurissa. Vuonna 1973 hän julkaisi ensimmäisen tieteellisen artikkelinsa Matti Kurikasta ja hänen utopiyhteisöstään Kanadan länsirannikolla. Seuraavien vuosien ja vuosikymmenten aikana hän kirjoitti toistakymmentä artikkelia Kurikasta, A. B. Mäkelästä, Sointulasta ja yleensä utopiasosialismista. Hän hyödynsi laajaa Kanadan historian ja yhteiskunnan tuntemustaan näissä kirjoituksissaan, jotka ovat ilmentyneet Kanadassa, Suomessa ja Yhdysvalloissa ja joista pääosa on noteerattu myös Siirtolaisuusinstituutin äskettäin (2019) julkaisemassa laajassa muuttoliikebibliografiassa.

Huolimatta siitä, että Donald Wilson oli maailmanmatkaja ja kansainvälisesti suuntautunut professori, Suomi ja suomalaiset olivat lopulta hänen läheisin ja rakkain sielunmaisemansa hänen oman kotimaansa ohella. Hän palasi varmasti monien yllätykseksi eläkevuosikseen Vancouverista Thunder Bayhin ja samalla kanadansuomalaisen yhteisön ja suomalaistyyppisen maantieteellisen maiseman pariin. Hän ehti vielä kahden vuosikymmenen ajan nauttia kumppaninsa Nancy Fisherin kanssa mm. kulttuurista ja matkustelusta sekä Superior-järven ja sen ympäristön mahtavista maisemista.

Vuoteen 2018 asti Donald Wilson kävi Suomessa, lähinnä Turussa ja Helsingissä, lähes vuosittain, osallistui konferensseihin ja tapasi ystäviään. Hänellä oli läheiset yhteydet Siirtolaisuusinstituuttiin sekä Turun ja Helsingin yliopiston muuttoliike- ja Pohjois-Amerikan historian tutkijoihin. 1970-luvulla hän oli kahteen otteeseen usean kuukauden jakson Turussa ja luennoi sekä Turun yliopistossa että Åbo Akademiassa. Hän oli aidosti kiinnostunut ja perillä suomalaisen yhteiskunnan nykypäivästä historian ohella, mikä loi perspektiiviä hänen luentoihinsa ja esitelmiinsä.

Professori Wilsonilla oli Suomessa runsaasti ystäviä ja kollegoja. Jäämme kaikki kaipaamaan hänen sivistynyttä olemustaan ja antoisia yhteisiä keskustelutuokioita.

Keijo Virtanen